

IVAN RUPNIK

PROSTOR, MEHANIZAM, TIJELO, TEKST

ANA MARTINA BAKIĆ & IVANA KNEZ (DIAPROJEKTOR): PROSTORNI MEHANIZMI
IZLOŽBA

SPACE, MECHANISM, BODY, NARRATIVE

ANA MARTINA BAKIĆ & IVANA KNEZ (SLIDE PROJECTOR): SPATIAL MECHANISMS
EXHIBITION

Bakić and Knez's work demonstrates a unique empathy given to the actions of the actor who are also the constructors of the set as well as the experience of the audience who are given deeper insights into the making of the narrative she or he is consuming. In the plays and in this exhibition and installation of their work, Bakić and Knez present their four set designs through two video pieces. The first projection, *Space*, offers us a deconstruction of each of the play. A second projection showing us the concepts and precise geometric studies that supported the development of each of these projects. Like their set designs, Bakić and Knez's exhibition asks the viewer to empathize with the labors of others, and through this process to potentially view the underlying structures of contemporary society through an equally critical and active lens, not as a finished product or as a simple narrative but as a construction site in which we should all be engaged. [Translated by the author]

Izložba 19.-27.9.2019.

Koncept i postav: Ana Martina Bakić i Ivana Knez

Organizacija: Hrvatsko dizajnersko društvo
/ HDD galerija, Boskovičeva 18

Graficki dizajn: Damir Bralić

Ana Bakić i Ivana Knez obrazovale su se i djeluju kao arhitektice, no prije više od desetljeća odlučile su svoju arhitektonsku praksu proširiti i na područje scenografije. Za razliku od mnogih drugih arhitekata i dizajnera koji su se bavili scenografijom, ove dvije arhitektice razvile su poseban arhitektonski senzibilitet, upravo onaj koji daje jednakopravni glas dramskom tekstu, mjestu izvođenja i radu glumaca, osmišljavanjem onoga što bi Bakić i Knez nazvali svojim *prostornim mehanizmima*. U svome prvom projektu *Grmače*, Bakić i Knez oblikovale su scenografiju kao autonomni arhitektonski objekt, inicijalno odvojen od arhitektonskog konteksta teatra. Kroz predstavi i angažman glumaca taj se monolitni objekt transformira, istodobno afirmirajući dramsku radnju i skrećući pozornost na rad glumaca koji je utjelovljuju. U sljedećem djelu *Drama o Mirjani i ovima oko nje*, taj isti senzibilitet doživio je evoluciju, zadržavajući svoje ključne inicijalne ambicije. U muzičko-scenskom djelu *Tri jednocinke* vidimo još radikalniju atomizaciju scenografskih komponenata koje tvore razne konfiguracije i mijenjaju pozicije unutar polja pozornice. U *Zločinu i kazni* Knez i Bakić zatvaraju svojevrsan puni krug započet *Grmačama*, mijenjajući strategiju od samostojeceg, preobrazavajućeg objekta autonomnog od prostora pozornice – do izravne intervencije u samu pozornicu.

Bakić i Knez često naglašavaju važnost scenografske promjene u scenskom tkivu kao prostoru u kojem koncentriraju većinu svojih arhitektonskih invencija. Premještanjem fokusa struke ove su arhitektice ponovno istaknule važno i nakon informatičke revolucije ponovno aktualno teoretsko pitanje koje je prvi postavio John Ruskin u odgovoru na nove materijale i društvene izazove proizašle iz Industrijske revolucije. Raspravljajući o manufakturnoj proizvodnji, Ruskin je zapravo posramio umjetnike i producente, dizajnere i arhitekate svoga doba, kao i potrošače srednje klase zbog nedostatka osjetljivosti na radnu snagu.

Iako se Ruskinov odgovor na ovaj izazov danas čini pomalo naivnim, ovaj novi estetski i socijalni senzibilitet ostaje relevantan i prozima cijelu našu vizualnu i materijalnu kulturu. Isti senzibilitet može se uočiti u članku Vjenceslava Richtera iz 1958., gdje je on također raspravljao o dvjema bitnim odrednicama ideje oblikovanja: 'umjetnik-proizvođač' i 'umjetnik-potrošač'. Poput Ruskina, Richter je kritizirao dizajnere, kao i obrazovane potrošače, za koje smatra da ne razmatraju iskustvo onih koji bi proizvodili ili konzumirali njihove dizajne. U radu Ane Bakić i Ivane Knez ta je ruskinovska senzibilnost, ista ona koju, među ostalima, nalazimo i kod Richtera, vidljiva u pozornosti kojom se odnose pre-

ma radu glumaca kao graditeljima scenskog prostora i iskustvu gledatelja kojemu je dodijeljen dublji uvid u proces stvaranja dramskog teksta koji konzumira.

Bakić i Knez na ovoj izložbi predstavljaju svoje četiri scenografije putem prostorne instalacije i dvije projekcije. Prvi video, pod nazivom *Prostor pregovora*, pred nama dekonstruira sve elemente kazališnog komada, počevši od cjelovite izvedbe koja se potom prikazuje unatrag – dokumentirajući različite interakcije dviju autorica s redateljem, glumcima, pozoricama i različitim zanatima koji su bili potrebni da se konstruiraju ti 'otvoreni radovi'. Druga projekcija pokazuje nam ideje i prostorne koncepte koje podupiru razvoj svakoga njihova projekta. Kako bi kontrolirale svjetlosne uvjete za ove dvije projekcije, arhitektice su odlučile pokriti HDD galeriju kontinuiranom crnom zavjesom. Postavljanjem te zavjese na vanjsko pročelje galerije one izložbeni prostor povezuju s kontekstom svoga rada, odnosno kazalištem, te istodobno transponiraju taj tipično unutarnji prostor u vanjski, gradski prostor. Poput njihovih scenografija i njihova izložba traži empatiju gledatelja spram truda i rada drugih, te u tom procesu otkrivaju temeljne strukture suvremenoga društva kroz istodobno kritične i aktivne leće – ne kao završene proizvode, nego kao gradilište koje traži angažman svih nas.